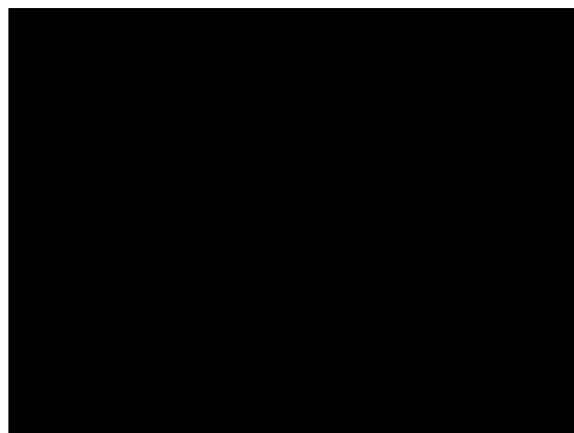

**Magyar Köztársaság
Alkotmánybírósága**

1015 Budapest, Donáti u. 35-45.
Postacíme: 1525 Budapest, Pf. 773.

szám alatti indítványozók

i n d í t v á n y a

**a bejegyzett élettársi kapcsolatról, az
ezzel összefüggő, valamint az élettársi
viszony igazolásának megkönnyítéséhez
szükséges egyes törvények
módosításáról szóló**

2009. évi XXIX.törvény

**alkotmányellenességének utólagos
megállapítása iránt!**

Ügyszám:

1062 / B / 2009 / 1

Érkezett:

2009 OKT 06.

Példány:

3

Kezelőiroda:

Fue

Melléklet:

az ezzel összefüggő, valamint az

Tisztelt Alkotmánybíróság!

Alulírottak a bejegyzett élettársi kapcsolatról, élettársi viszony igazolásának megkönnyítéséhez szükséges egyes törvények módosításáról szóló 2009. évi XXIX. törvénnyel (kihirdette a Magyar Közlöny 2009/63. száma, a továbbiakban röviden: Békvt.) szemben, az 1989. évi XXXII. törvény 1.§ b.) pontja alapján az alábbi

alkotmányellenesség utólagos megállapítása

iránti kérelmet terjesztjük elő. Kérjük annak megállapítását, hogy a törvény

1.§ (1) bekezdése, miszerint:

„1.§ (1) Bejegyzett élettársi kapcsolat akkor jön létre, ha az anyakönyvvezető előtt együttesen jelenlévő két, tizennyolcadik életévét betöltött, azonos nemű személy személyesen kijelenti, hogy egymással bejegyzett élettársi kapcsolatot kíván létesíteni.”

3.§ (1) bekezdése, miszerint:

„3.§ (1) Ha e törvény eltérően nem rendelkezik, vagy e törvény a rendelkezés alkalmazását nem zárja ki, megfelelően alkalmazni kell

- a) a házasságra vonatkozó szabályokat a bejegyzett élettársi kapcsolatra,
- b) a házastársra vagy házastársakra vonatkozó szabályokat a bejegyzett élettársra vagy bejegyzett élettársakra,
- c) az özvegyre vonatkozó szabályokat az elhunyt bejegyzett élettárs túlélő bejegyzett élettársára,
- d) az elvált személyre vonatkozó szabályokat arra a személyre, akinek bejegyzett élettársi kapcsolatát megszüntették,
- e) a hajadonra, nőtlenre vonatkozó szabályokat arra a személyre, aki még nem volt házas, és bejegyzett élettársi kapcsolatot még nem létesített, és
- f) a házaspárra vonatkozó szabályokat a bejegyzett élettársakra.”

4.§ (1)-(2) bekezdései, melyek szerint:

„4. § (1) A bejegyzett élettársi kapcsolat megszűnik

- a) az egyik bejegyzett élettárs halálával,
- b) bírósági felbontással vagy
- c) közjegyző általi megszüntetéssel.

(2) A bejegyzett élettársi kapcsolat megszűnésére a házasság megszűnésére vonatkozó rendelkezéseket alkalmazni kell.”

A Békvtv. 7.§ (1)-(7) bekezdései, amelyek az anyakönyvekről, a házasságkötési eljárásról és a névviselésről szóló 1982. évi. 17. törvényerejű rendeletet módosítják az alábbiak szerint:

7. § (1) Az anyakönyvekről, a házasságkötési eljárásról és a névviselésről szóló 1982. évi 17. törvényerejű rendelet (a továbbiakban: At.) 1. § (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) Anyakönyvet kell vezetni:

- a) a születésekről,
- b) a házasságkötésekről,
- c) a bejegyzett élettársi kapcsolatokról,
- d) a halálesetekről.”

(2) Az At. 2. § (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) A polgármester az anyakönyvvezető által előkészített házasság megkötésére, valamint bejegyzett élettársi kapcsolat létrehozására az anyakönyvvezetőre megállapított képesítési feltételek hiányában is jogosult, az anyakönyvbe azonban bejegyzést nem tehet.”

(3) Az At. 4. § (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) A házasság megkötésére és a bejegyzett élettársi kapcsolat létesítésére irányuló eljárásra, a házasságkötés, valamint a bejegyzett élettársi kapcsolat anyakönyvezésére az az anyakönyvvezető illetékes, aki előtt a felek ez irányú szándékukat bejelentik.”

(4) Az At. 5/A. § (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) A gyermek származási helyeként - az anya nyilatkozata alapján - az anya bejelentett lakóhelyét vagy tartózkodási helyét kell az anyakönyvbe bejegyezni. Ha az anya ismeretlen, akkor a születés helyét kell származási helyként is bejegyezni.”

(5) Az At. 7. § (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) Az anyakönyvi, a házasságkötési és a bejegyzett élettársi kapcsolat létesítésére irányuló eljárásban a bejegyzendő adatokat, illetőleg a házasság megkötésének, valamint a bejegyzett élettársi kapcsolat létesítésének törvényes előfeltételeit okirattal kell bizonyítani. Az idegen nyelvű okiratot hiteles magyar nyelvű fordítással ellátva kell bemutatni.”

(6) Az At. 11. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„11. § Az anyakönyvvezető a születést és a halálesetet a bejelentést követően azonnal, a házasságot és a bejegyzett élettársi kapcsolatot pedig annak létrejöttékor anyakönyvezi.”

(7) Az At. a 15. §-t követően a következő alcímmel, valamint a következő 15/A. §-sal egészül ki:

„A hivatali helyiség, a házasságkötés és a bejegyzett élettársi kapcsolat létesítésének helyszíne

15/A. § (1) A települési önkormányzat jegyzője gondoskodik arról, hogy az anyakönyvvezetőnek tárgyalásra alkalmas helyiség álljon rendelkezésére.

(2) A települési önkormányzat biztosítja a házasságkötésre, továbbá a bejegyzett élettársi kapcsolat létesítésére alkalmas hivatali helyiséget, amelyben a házasságkötés, valamint a bejegyzett élettársi kapcsolat létesítése történik.

(3) A házasság hivatali helyiségen kívüli megkötését, valamint a bejegyzett élettársi kapcsolat hivatali helyiségen kívüli létesítését a jegyző engedélyezi.

(4) A (3) bekezdésben foglalt engedély esetén az anyakönyvvezető kizárólag akkor működik közre a házasságkötésnek vagy a bejegyzett élettársi kapcsolat létesítésének hivatali helyiségen kívüli lebonyolításánál, ha a felek

a) a tanúk, - és ha szükséges - a tolmács vagy a jelbeszédben jártas személy jelenlétét biztosítják,

b) gondoskodnak a házasságkötés vagy a bejegyzett élettársi kapcsolat létesítésének méltó keretéről,

c) gondoskodnak az anyakönyvvezető helyszínre és a hivatali helyiségbe való utazásáról, és

d) egyidejűleg gondoskodnak az anyakönyvvezető őrizetében lévő anyakönyvnek a házasságkötés vagy a bejegyzett élettársi kapcsolat létesítésének helyszínére való szállításáról és a hivatali helyiségbe való biztonságos visszaszállításáról, valamint az anyakönyv helyszínen való biztonságos kezelésének feltételeiről.

(5) A házasság megkötésének és a bejegyzett élettársi kapcsolat létesítésének törvényben előírt módját és az eseményhez méltó körülményeit akkor is biztosítani kell, ha az hivatali helyiségen kívül történik.”

A Béktv. 8.§ (1) bekezdésének „a bejegyzett élettársi kapcsolat létrehozásáról” rendelkező pontja, amely az anyakönyvekről, a házasságkötési eljárásról és a névviselésről szóló 1982. évi. 17. törvényerejű rendeletet módosítja az alábbiak szerint:

„26/E. § (1) A bejegyzett élettársi kapcsolat létrehozására a fővárosi kerületekben, a megyei jogú városokban, valamint a 42/A. § (3) bekezdésében meghatározott további településeken működő anyakönyvvezetők jogosultak.

(2) Az anyakönyvvezető a bejegyzett élettársi kapcsolat létrehozásának időpontját a felek kívánságát figyelembe véve tűzi ki.

(3) Ha a bejegyzett élettársi kapcsolat létrehozását megelőző eljárásról készített jegyzőkönyv felvétele óta hat hónap eltelt, az eljárást meg kell ismételni.

(4) A bejegyzett élettársi kapcsolat létesítése nyilvános és méltóságteljes.

(5) A (4) bekezdésben foglalt rendelkezéstől csak akkor lehet eltérni, ha a felek ezt kérik.

(6) Az anyakönyvi bejegyzést megelőzően az anyakönyvvezető előbb az egyik, majd a másik félhez külön- külön a következő kérdést intézi: „Kijelenti-e (itt megnevezendő az a fél, akihez a kérdést intézi), hogy az itt jelen lévő (megnevezett másik féllel) bejegyzett élettársi kapcsolatot létesít?”. Ha a feltett kérdésre mindkét fél egybehangzó igennel válaszolt, az anyakönyvvezető a következő kijelentést teszi: „Megállapítom, hogy (itt megnevezendő az egyik majd a másik fél) a bejegyzett élettársi kapcsolatról szóló törvény értelmében bejegyzett élettársak.”

(7) A felek kérésére - ha az anyakönyvvezető, a tanúk és mindkét fél érti és beszél az adott, Magyarországon honos nemzeti és etnikai kisebbség nyelvét - az eljárás az adott kisebbség nyelvén is lefolytatható.

(8) A felek, a tanúk és az anyakönyvvezető, továbbá - ha közreműködött - a tolmács az anyakönyvi bejegyzést aláírják.

(9) Ha a felek vagy azok egyike a (6) bekezdésben foglaltak szerinti kérdésre nem egybehangzó igennel válaszol, a nyilatkozatot feltételhez vagy időhöz köti, közöttük a bejegyzett élettársi kapcsolat nem jön létre. E tény az anyakönyvvezető a jelenlévők előtt kijelenti.

(10) Ha a felek vagy azok egyike, illetve a tanú vagy a tolmács az anyakönyv bejegyzésének aláírását megtagadja, de a bejegyzett élettársi kapcsolat a (6) bekezdésben foglaltaknak megfelelően létrejött, az anyakönyvvezető az aláírásra szolgáló rovatba e tény feljegyzi.”

beleütköznek a Magyar Köztársaság Alkotmányának 15. §-ába, miszerint „A Magyar Köztársaság védi a házasság és a család intézményét.”

Kérjük továbbá megállapítani, hogy a **Béktv. 8.§ (1) bekezdésének „a bejegyzett élettársi kapcsolat létrehozásának megtagadásáról” rendelkező pontja**, amellyel az anyakönyvekről, a házasságkötési eljárásról és a névviselésről szóló 1982. évi. 17. törvényerejű rendeletet új 26/B. §-sal egészíti ki, miszerint:

„26/B. § Az anyakönyvvezető a bejegyzett élettársi kapcsolat létrehozását megtagadja, ha

a) a közreműködésre nem illetékes,

b) az eljárásból ki van zárva,

c) a létrehozásnak törvényes akadálya van,

d) a felek a létrehozás törvényes feltételeit nem igazolták,

e) a felek a létrehozáshoz a jogszabályban előírt felmentést, illetőleg engedélyt nem mutatták be, vagy

f) a bíróság valamelyik felet, akár nem jogerős határozattal is cselekvőképességet kizáró gondnokság alá helyezte, vagy a fél a létrehozás időpontjában nyilvánvalóan cselekvőképtelen.”

beleütközik a Magyar Köztársaság Alkotmányának 60. § (1) bekezdésébe, miszerint „A Magyar Köztársaságban mindenkinek joga van a gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadságára.”

Kérjük, hogy ennek eredményeként szíveskedjenek megállapítani a 2009. évi XXIX. törvény alkotmányellenességét és azt szíveskedjenek megsemmisíteni.

I n d o k o l á s

Az Alkotmánybíróság – összhangban a legfontosabb emberi jogi nemzetközi egyezmények szövegezésével és az Európai Emberi Jogi Bíróság gyakorlatával, továbbá a házasság intézményének az egyetemes emberi kultúrában meghonosodott jelentéstartalmával – a házasságot a férfi és a nő életközösségének tartja (ld. 14/1995. (III.13.) AB határozat, 154/2008. (XII.17.) AB határozat).

A Béktv. előző verzióját, a 2007. évi CLXXXIV. törvényt az Alkotmánybíróság a 154/2008. (XII.17.) AB határozatával megsemmisítette. Ezt a döntését az Alkotmánybíróság két lényeges okra alapozta:

- 1.) A régi törvény „homogén csoportként” kezelte a különböző és az azonos nemű személyek párkapcsolatait,
- 2.) A régi törvény generális utaló szabálya (2.§-a) „a bejegyzett élettársi közösség jogintézményét a lényeges tartalom (joghatások) tekintetében azonossá tették a házassággal.”

Az új Békvtv. ezen két ok közül mindössze a formainak mondható 1.) pontban írt okot küszöbölte ki azzal, hogy a bejegyzett élettársi kapcsolat intézményét az azonos nemű személyek párkapcsolatára szűkítette. Megjegyezzük azért, hogy ebben a vonatkozásban is felmerülhet az Alkotmány ún. antidiszkriminációs klauzulájának, a 70/A. § (1) bekezdésének sérelme, hiszen a törvényalkotó semmilyen alkotmányos indokát nem adta annak, hogy miért tekinti az azonos neműek élettársi kapcsolatát magasabb rendűnek a különeműekénél azzal, hogy az előbbiekre jóval erősebb (a házasság intézményével megegyező) garanciákat és védelmet ír elő. Ezzel a törvényalkotó azt sugallja, hogy az élettársi viszonyok terén az azonos neműek élettársi közössége magasabb rendű a különemű személyekénél.

A fenti 2.) pontban írt tartalmi okot viszont semmilyen vonatkozásban nem küszöbölte ki a Békvtv! Ezt bizonyítják az alábbiak:

- A jelenlegi Békvtv. 3.§ (1) bekezdése tartalmilag megegyezik a korábban megsemmisített törvény 2.§ (2) bekezdésével, azaz alig néhány kivételtől eltekintve továbbra is a házasságra vonatkozó szabályokat rendeli generális utaló szabályként, tehát válogatás nélkül alkalmazni az azonos neműek bejegyzett élettársi kapcsolatára.
- A törvény általános indokolásának 4./ pontja (ld. az Országgyűlés elé terjesztett törvényjavaslatban) semmilyen kétséget nem hagy arról, hogy a törvényalkotó a lényeges tartalom (joghatások) tekintetében a házasságéval azonos intézményt kívánt létrehozni: *„A bejegyzett élettársi kapcsolat joghatásait illetően is általánosságban a Csjt. házasságra vonatkozó szabályai alkalmazandók. Ezzel a Javaslat tulajdonképpen elismeri a bejegyzett élettársi kapcsolatot családjogi jogintézményként.”*
- A házasságéval azonos jogállást bizonyítja az a tény is, hogy a Békvtv. 13.§-a, ami a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (eredetileg a „kettős házasságról” szóló) 192.§ (2) bekezdését módosította, az azonos neműek bejegyzett élettársi közösségére is kiterjesztette a házasság intézményének büntetőjogi védelmét, ezzel azonos védelemben részesíti a két intézményt.

- Az azonos nemű személyek bejegyzett élettársi közösségének megkötése a házasságéval azonos szinten és alakiságok között történik. Így a kötésre anyakönyvvezető előtt, a házasságkötésre szolgáló hivatali helyiségben, a házasságkötés eljárási szabályainak megfelelően kerül sor. Nyilvántartását anyakönyvi szinten végzik. (Lényegileg erről szólnak az anyakönyvekről, a házasságkötési eljárásról és a névviselésről szóló 1982. évi. 17. törvényerejű rendeletet módosító, a beadványunk első részében idézett jogszabályi rendelkezések.) Az, hogy az Alkotmánybíróság szerint az azonos neműek számára a bejegyzett élettársi kapcsolat jogintézményének létrehozása nem alkotmányellenes, nem azt jelenti, hogy azt feltétlenül a legmagasabb, anyakönyvvezetői szinten, továbbá házasságéhoz hasonló alakiságok mellett kellene létrehozni!
- A bejegyzett élettársi kapcsolat megszűnésére is a házasság megszűnésére vonatkozó rendelkezéseket rendeli alkalmazni generális szabályként a törvény (Béktv. 4.§ (2) bekezdés).

A fentiekből eredően a **lényeges tartalmát tekintve az azonos neműek bejegyzett élettársi közössége most sem különbözik semmivel sem jobban a házasságtól, mint az előző, már megsemmisített törvényben.** A törvényalkotó tehát nem vette figyelembe az Alkotmánybíróság idevágó tartalmi iránymutatásait. Az új jogintézménnyel olyannyira házasság-közeli együttélési formát hozott létre és tett **társadalmi követésre érdemesített családjogi modellé,** ami a házasság és a család alkotmányos védelmét, alkotmányosan elismert különleges értékét sérti, relativizálja, aláássa.

A Béktv. a gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadságát is sérti, mivel **nem ad jogot az anyakönyvvezetőnek arra, hogy lelkiismereti okokból megtagadhassa a bejegyzett élettársi kapcsolat létrehozásában való részvételt.** Köztudott, hogy az azonos neműek közötti szexuális kapcsolat (így az ezt keretbe foglaló együttélési formák is) több vallás tanításai szerint is bűnt képeznek valláserkölcsei értelemben. Ezért például a valláserkölcsei alapon álló anyakönyvvezetők lelkiismereti szabadságát sérti, ha az erkölcsi, lelkiismereti meggyőződésükkel szembenálló tettek támogatására kötelezi őket a törvény bármilyen formában. Ilyen megfontolások vezettek más területen – például az abortusz esetén – arra, hogy az orvos és az egészségügyi dolgozó nem kötelezhető terhességmegszakítás elvégzésére és az abban való közreműködésre, az állapotos nő életét veszélyeztető ok kivételével (ld. a magzati élet védelméről szóló 1992. évi LXXIX. törvény 14. §). Hasonló mentességi okot a Béktv. nem tartalmaz.

Természetesen tiszteletben tartjuk a magánélethez való jogot, az emberek szabadságát életmódjuk meghatározására. Ugyanakkor azonban az **államnak** az élet-, a társadalom- és a családvédelmi kötelezettsége miatt joga, sőt **kötelessége differenciálni,** amikor széleskörű követésre érdemesített modell-értékkel ruház fel

bizonyos magatartásformákat, illetve az ilyeneket előnyben részesíti más, „versengő” érdekekkel szemben. (Így tesz pl. a nemdohányzók és dohányzók közötti differenciálás terén a közegészség és a nemdohányzók egészségének védelme végett).

Az emberiség, a társadalom, a nemzet elemi érdeke a fennmaradás, a reprodukció, így az ezt biztosító családi viszonyok nyilvánvaló előnyben részesítése, kiemelt védelme.

A törvényalkotó ezt a kötelezettségét hanyagolta el, amikor a törvényjavaslat indokolásában írt romló házassági statisztikai adatoknak térdet hajtva a jogrendszert hozzá igazította a romlás folyamatához ahelyett, hogy a 24. órában éppen azon fáradozna, miként lehet a romlás ellen hatni, a házasság és a család intézményét megvédeni, megerősíteni.

Határozott álláspontunk szerint – ahogy ezt tette korábban is – a Tisztelt Alkotmánybíróságnak lehet és kell kiküszöbölnie ezt a jogalkotói szereptévesztést, mert az az Országgyűlés, amelyik nem ismeri fel, hogy ezen törvény megalkotásával a Magyar Köztársaság és valamennyi polgára létérdekét veszélyezteti, nem az alkotmányos szerepét tölti be.

Budapest, 2009-10-01

Tisztelettel:

